אי בעית אימא טעמא מאי כו'. רש"י לא גרים איבעית אימא דסיומא דמילתא הוא ולר"י נראה דשפיר גרים ליה ומוקי לה הסתא קודם שלמדו דכיון דיסת לא תלא כיון דלזיוף ליכא למיחס דתקייס בחותמיו וליכא אלא לענ בעלמא דשלא לשמה אפי' לי אתי בעל ומערער כדפרישים לעיל (ע"ח ד"ה ח"ה בעל) :

ותסברא והא רבה אית ליה דרבה. לא גרסינן ותסברא כדפירש בקונטרס ובסמוך דקאמר אלא ר' שמעון בר אבא איכא אחרינא הוה בהדיה לא גרסינן אלא דאיכו בא לסתור תסתיים ובסמוך נמי קאמר הא מדריב"ל סבר לפי שאין בקיאין לשמה כו': **דא** מדר' יהושע כו' דבי יוחנן סבר לפי שאין עליה מצוין לקיימו. לא בעי לשנויי דסבר כאידך ליסנא דפ"ב (לקמן דף יז:) דהכוא ליסנא דהסם דקאמר שנים אין לריכין לומר בפני נכתב הוא עיקר דקאמר עלה יחד הוא אלא תמוה ועוד דבהסיא שיטיא לא הוה משני הא דפריך והא רבה אית ליה דרבא: **והא** קיימא לן דאין עד נעשה דיין ה"מ בדאורייתא כו'. רש"י לא גרים ליה והדין עמו דכיון דפסיטא דבדרבנן עד נעשה דיין כדפריך לבסוף היכי פריך מעיקרא הא קיימא לן דאין עד נעשה דיין דהא פסיטא אלא ס"ד דהכא הוי דאורייתא ומיהו בפרק קמא דכתובות (דף יא:) יש קלת כענין זה גבי גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד ופריך מאי קמ"ל תניא זכין לאדם שלא בפניו כו' והדר פריך והא ק"ל דודאי עבד בהפקירא ניחא ליה: **הכי** גרים ר"מ כיון דאמר כשירה להביא את הגט זימנין דמייתי ליה איתתא וכן פירש רביו חננאל וה"ה דהוה מלי למימר זימנין דמייתי ליה קרוב: **ביצד** עשה. פי' כילד יעשה לרבנן שהיסת לכתחילה לו אם ניסאת שלא תלא אבל לולד אין לריך תקנה דבלא תקנה לא הוי ממזר דלית להו כל המשנה כו' ולר"מ כילד יעשה קודם ניסואין אבל לאחר ניסואין מסתבר דלר"מ אין תקנה דכיון דהולד ממזר א"כ כל הדרכים הללו בה ותלא מזה ומזה וכל הגהו דתנן לקמן בהזורק (דף פ:):

יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר כו'. מכאן משמע דלריך לומר בשעת נתינה בפני נכתב מדקאמר יטלנו הימנה וה"ה לאחר נתינה תוך כדי דיבור דמהני מדקאמר לעיל שנתנו לה כשהיה פיקח ולא הספיק לומר בפני נכתב עד שנתחרש אבל לאחר כדי דיבור מספקא לר"י אי מהני כל זמן שנשוקים באותו ענין או לאו וקודם נתינה מספקא לר"י נמי אי מהני ומדתנן בפרק כל הגט (לקמן דף כט:) המגיה גט ממדינת הים ואלה עושה בגיה דין שליח ואומר כו' אין לאיה דהרי אומר כשהגט יולא מתחת ידו: **אפילו** לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה: אפילו

*) [ע"ש דיומא הכי ושוב מצאתי הערה בכרכש"ל]

טעמא מאי דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא בעל לא מא מערער אגן ניקום ונערער עלה; **בפלוגתא** דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי **חד אמר** לפי שאין בקיאין לשמה **וחד אמר** לפי שאין עדים מצויין לקיימו, תסתיים דר"י בן לוי הוא דאמר לפי שאין בקיאין לשמה דר' שמעון בר אבא איתי גיטא לקמיה דר' יהושע בן לוי וא"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם, או לא? א"ל לא צריכת לא אמרו אלא בדורות הראשונים שאין בקיאין לשמה אבל בדורות האחרונים דבקיאין לשמה לא, תסתיים, (ותסברא) והא דבה אית ליה דרבא ועוד הא אמרינן שמא יחזור דבר לקלקולו? אלא ר"ש בר אבא *איניש אחרינא הוה בהדיה והא דלא חשיב ליה, משום כבודו דר"ש: איתמר בפני כמה *נותנו לה רבי יוחנן ור' חנינא חד אמר *בפני שנים וחד אמר בפני שלשה, תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים דרבין בר רב חסדא איתי גיטא לקמיה דר' יוחנן ואמר ליה זיל הב לה באפי תרי ואימא להו "בפ"נ ובפני נחתם", תסתיים, בהא קמיפלגי דמאן דאמר בפני שנים קסבר לפי שאין בקיאין לשמה ומאן דאמר בפני שלשה קסבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו, ותסברא הא מדר' יהושע בן לוי אמר לפי שאין בקיאין לשמה רבי יוחנן אמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו והכא היכי קאמר ר' יוחנן בפני שנים ועוד הא רבה אית ליה דרבא אלא דר"ע בעינן עדים מצויין לקיימו והכא בשליח נעשה עד-ועד נעשה דיין קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר *שליח נעשה עד *ועד נעשה דיין ומאן דאמר בפני ג' קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין והא קיימא לן בדרבנן דעד נעשה דיין אלא בהא קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר *שליח נעשה עד ומאן דאמר בפני ג' קסבר שליח נעשה דיין ומאן דאמר בפני ג' קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין ומקשה והא קיימא לן בדרבנן דעד נעשה דיין פי' כגון גבי קיום שטרות אמרינן בפ"ב דכתובות ג' שישבו לקיים את השטר וכו' והיינו בה למימר דעד נעשה דיין וכו' ומשנינן ה"מ בעדות החדש דאורייתא וכו' אבל בדרבנן עד נעשה דיין ומהדר אלא הכא בהא קמיפלגי מר סבר כיון דאשה עצמה מביאה ניפה ובלבד שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם דמתיא לה איהי וסמכינן עלה פי' אם תכשיר עתה בשנים יכשירו גם באשה בשנים ואשה לא חיישי לאצטרופי ה"ה תקנו בג' ואידך אשה מידע ידיע ולא סמכי עלוהי פי' להכשיר בשנים: תניא כותיה דר' יוחנן המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר דברי ר' מאיר וחכ"א אין הולד ממזר אלא כיצד יעשה יטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם פי' זה שהצריכו ליטלו ממנה ולתתו לה פעם אחרת כדי שיראה שהוא שליח בלבד דדוקא לשליח המגה רבנן כבי תרי אבל לא לאינש אחרינא ור' מאיר סבר כיון שכבר נתנו לה יצא מתורת שליח וחזר לא מהימן הילכך לא סני ליה בהך תקנתא וכיון דהגיא כותיה דר' יוחנן הלכתא כותיה. ולר' מאיר משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר פי' כיון דקאי השתא ואמר הכי משום דלא אמר לה בההיא שעתא ואמר הכי יוציא והולד ממזר אי נמי [לא] אתי בעל (לא קאי) ומערער ואמאי יוציא והולד ממזר אין ר' מאיר למעמיה דאמר רב המנונא משמיה דעולא אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שמבעו חכמים בגיטין ואין הלכה כרבי מאיר דיחיד ורבים הלכה כרבים. תניא בפ"ק דתוספתא גיטין וקידושין לא יהא לו עסק בהן והיו ממנים אדם גדול עליהן להורות להן היאך יעשום א"ל צריך אותה לעמוד על כל אות ואות אותה לקמיה דר' אמי ור' אסי א"ל לא צריכת וכ"ת אישביד לתומרא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא-פלגא איכתב קמיה ופלגא לא איכתב קמיה-אתא לקמיה דרבי אלעזר אמר ליה אפילו לא *כתב בו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו צריך רב אשי אמר אפילו

מעמא מאי כו' דילמא אתי בעל מערער. דטעמא מאי אמור רבנן דבעי למימר דילמא אתי בעל ומערער הילכך אם לא ניסת לא מיסת אבל הסתא דניסת אמאי לא לפקה אלכתי לא אתי בעל ומערער אגן ניקום ונערער: ואיבעית אימא לא גרסינן אלא הכי גרסינן אלא להקל עליה טעמא מאי וכו': **כפלוגתא**. כי הך פלוגתא דרבה ורבא איפליגו נמי אמוראי קמאי: **אייתי גיטא**. ממדינת הים: **ותסברא**. לא גרסינן ולא נמי גרסינן ליה אלא לאורויי תסתיים קאתי דשפיר תסתיים דרבי יהושע הוא דאמר לפי שאין בקיאין אלא הכי פריך ותסברא הא דאמר דימיני הוא: **והא רבה אית ליה דרבא**. ובעינן לקיימו: **הוא כבדיה**. ואמרינן לעיל בי תרי דמייתו גיטא מילתא דלא שכיחא: **כפני כמה נותנו לה**. הגליה: **לפי שאין בקיאין**. הלכך בתרי סגי דלהוו סהדי דאמר שליח בפני נכתב ולא אתי בעל הוו ומערער לא משגחינן ביה: **לפי שאין עדים כו'**. וכיון דלקיומי הוא בעינן תלתא כדאמרינן בכתובות בפ' שני (דף כא:) דקיום שטרות בשלשה: **ותסברא**. דהכי הוא: **ועוד**. מדסיימינן לעיל דריב"ל הוא דאמר לפי שאין בקיאין מכלל דלרבי יוחנן בר פלוגתיה לעיל אמר משום לקיימו והכא סיימינן דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים: **הא רבה אית ליה דרבא**. ואפילו למ"ד לפי שאין בקיאין לשמה אית ליה נמי לקיימו וניבטי תלתא: **בשליח נעשה עד ועד נעשה דיין קמיפלגי**. כלומר לי אמרינן כי היכי דשליח נעשה עד הכי נמי יעד נעשה דיין' קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר. כי היכי דשליח נעשה עד ה"ל עד נעשה דיין הלכך מלגורף בהדייהו וְהָנוּ תַּלְתָּא: **ומ"ד בפני שלשה קסבר**. אף שליח נעשה עד אין עד נעשה דיין: **הכי גרסינן ואם קיימא לן בדרבנן דעד נעשה דיין**. כגון גבי קיום שטרות אמרינן בכתובות (שם) שלשה שיבנו לקיים את השטר וקרא ערעור על אחד מהם כו' והוינן בה למימרא דעד נעשה דיין כו' ומותבינן ומשנינן ה"מ בעדות החדש דאורייתא אבל בדרבנן עד נעשה דיין: **כיון דאשה כשירה כו'**. אי מכשרת בשנים זמנין דמייתא ליה אשה וסמכינן עלה לאכשורי נמי בשנים ואשה לא חיישי לאצטרופי דהדייהו לתלתא: **יוציא**. מי שנשאה בגט זה: **משום דלא אמר (נה) יוציא**. בתמיה והא גט כשר הוא וכפנינו נכתב ומסוס דלא אמר-הוי ולד ממזר: **אמא לקמיה דרבי אמי**. באותה העיר שהיו כותבין אותו: **ממונה מגיטי**. דקי"ל (קידושין דף ז:) כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהן והוו ממנו גברא רבה לאורויי היכי נעביד: **לא לריכא**. אלא בשיטה אחת: אפילו

נוסח הגט

נותנו לה – מאי ליתנו ולתנו

מהגה

נסיונות לפסיר מחלוקת

נוסח הגט

דיוקא דאמר לה בפני נכתב בלא לה דיות בשעת כתיבת הגט כדי לדעת שנעשית לשמה

יג א מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן נ סעיף ג: יד ב מיי' שם טוש"ע מ"מ סימן קכא סעיף ט וטוש"ע אה"ע סימן לה סעיף ב: טו ג מיי' פ"ה מהל' עדות הלכה ט סמג עשין קט טוש"ע מ"מ סי' ז סעיף ה בהג"ה: טז ד מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה יז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעי' ז:

יז ה ו מיי' שם סל' יב טוש"ע שם סעיף טו:

תוספות רי"ד

שכבר מקויים הוא: איתמר בפני כמה נותנו לה ר' יוחנן ור' חנינא חד אמר בפני שנים וה"א בפני ג' ואסיקנא דמשום הכי צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כדי לקיימו דס"ע בעינן לקיימו דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים (ומשניהם) צריך שיאמר בפני נכתב כדי לקיימו שאם יבא הבעל היום ומחר ומערער לא משגחינן ביה וקיום שטרות לכ"ע בעי שלשה מפני שהוא מעשה ב"ד כדאמרן בפ"ב דכתובות והכא בשליח נעשה עד ועד נעשה דיין קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר שליח נעשה עד ועד נעשה דיין. ומ"ד בפני ג' קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין. פי' ברש"י פ' האיש מקדש אמרינן אמר רבא אמר רב נחמן האומר לשנים צאו וקדשו לי אשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו וכן בגירושין וכן בריני ממונות ומסקנא התם והלכתא שליח נעשה עד והכא בהא קמיפלגי מאן דאמר בפני שנים קסבר כי היכי דשליח נעשה עד הכי נמי עד נעשה דיין והלכך מצטרף זה עם השנים וה"ל קיום הגט בג'. ומ"ד בפני ג' קסבר דוקא שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין ומקשה והא קי"ל בדרבנן דעד נעשה דיין פי' כגון גבי קיום שטרות אמרינן בפ"ב דכתובות ג' שישבו לקיים את השטר וכו' והיינו בה למימר דעד נעשה דיין וכו' ומשנינן ה"מ בעדות החדש דאורייתא וכו' אבל בדרבנן עד נעשה דיין ומהדר אלא הכא בהא קמיפלגי מר סבר כיון דאשה עצמה מביאה ניפה ובלבד שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם דמתיא לה איהי וסמכינן עלה פי' אם תכשיר עתה בשנים יכשירו גם באשה בשנים ואשה לא חיישי לאצטרופי ה"ה תקנו בג' ואידך אשה מידע ידיע ולא סמכי עלוהי פי' להכשיר בשנים: תניא כותיה דר' יוחנן המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר דברי ר' מאיר וחכ"א אין הולד ממזר אלא כיצד יעשה יטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם פי' זה שהצריכו ליטלו ממנה ולתתו לה פעם אחרת כדי שיראה שהוא שליח בלבד דדוקא לשליח המגה רבנן כבי תרי אבל לא לאינש אחרינא ור' מאיר סבר כיון שכבר נתנו לה יצא מתורת שליח וחזר לא מהימן הילכך לא סני ליה בהך תקנתא וכיון דהגיא כותיה דר' יוחנן הלכתא כותיה. ולר' מאיר משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר פי' כיון דקאי השתא ואמר הכי משום דלא אמר לה בההיא שעתא ואמר הכי יוציא והולד ממזר אי נמי [לא] אתי בעל (לא קאי) ומערער ואמאי יוציא והולד ממזר אין ר' מאיר למעמיה דאמר רב המנונא משמיה דעולא אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שמבעו חכמים בגיטין ואין הלכה כרבי מאיר דיחיד ורבים הלכה כרבים. תניא בפ"ק דתוספתא גיטין וקידושין לא יהא לו עסק בהן והיו ממנים אדם גדול עליהן להורות להן היאך יעשום א"ל צריך אותה לעמוד על כל אות ואות אותה לקמיה דר' אמי ור' אסי א"ל לא צריכת וכ"ת אישביד לתומרא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגא איכתיב קמיה ופלגא לא איכתיב קמיה אתא לקמיה

גליון הש"ס

גמ' כיצד יעשה. עי' לקמן דף ע"ב תד"ה אמר מתקיה: